

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**04 Haziran 2020
Perşembe**

RESMİ GAZETE'DE BUGÜN

04 Haziran 2020 Perşembe

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ YÖNETMELİKLER

- İçişleri Bakanlığı Dernekler Denetçileri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Valilik ve Kaymakamlık Birimleri Teşkilat, Görev ve Çalışma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Profesyonel Suatıadamları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında Teminat Hesabının Açılması, İşletilmesi, İzlenmesi ve Denetimi Hakkında Yönetmelik
- Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Türk Sanatı ve Kültürü Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği
- Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği

TEBLİĞLER

- TS 12432 Altıköşe Başlı Cıvatalar – Alıştırılmalı – Çelik Konstrüksiyonlar İçin – Somunlu veya Somunsuz Standardı ile İlgili Tebliğ (No: MSG – MS – 2020/28)
- İhracı Yasak ve Ön İzne Bağlı Mallara İlişkin Tebliğ (İhracat 96/31)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (İhracat 2020/11)

Buğday üretimi bu yıl 20 milyon tonu aşacak

Bu yıl yağış ortalamasının yeterli olması ve gübre fiyatlarının ise sakin seyretmesi buğday üretimini de olumlu etkileyecek. Ulusal Hububat Konseyi raporuna göre bu yıl buğday üretimi söz konusu gelişmelerin etkisi ile 20.1 milyon ton olarak gerçekleşecek.

04 Haziran 2020

Türkiye genelinde 1 Ekim 2019-30 Nisan 2020 arasındaki dönemde yağış ortalaması ortalamanın yüzde 6 aşağısında gerçekleşirken, bu ortalama bölgelere önemli değişiklikler gösterdi. Ulusal Hububat Konseyi'nin raporuna göre, söz konusu yağış buğday için dengeli bir seyir izlemiş oldu. Bu gelişmelerin etkisi ile Türkiye genelinde buğday ekim alanlarında geçen yıla göre yüzde 3 dolayında artış gerçekleşirken, makarnalık ekimlerinde ise bu oran yüzde 10 seviyelerine çıktı. Bu dönemde gübre kullanımı da fiyatların dengeli seyretmesi nedeni ile bir önceki döneme göre arttı. Rapor sonuçlarına göre bu durum rekolte artışı da beraberinde getirecek. Türkiye'de uzun yıllar buğday ekim alanı ortalaması 7 milyon hektar, üretim ortalaması ise 19,7 milyon ton olarak gerçekleşti. Raporda bu yıl ise buğday üretiminin yüzde 2 artış ile 20.1 milyon tona çıkacağı belirtildi.

Arpada 12 yılın rekoru kırılacak

Rapora göre arpa ise 2009 yılından bu yana 2.4 milyon hektar ile 3.0 milyon hektar arasında değişen alanlarda ekim gerçekleşti. Raporda, "2017 yılından bu yana düzenli olarak ekimi artırmakla birlikte, geçen üretim yılında belirgin artışla 2.9 milyon

hektar alanda arpa ekimi yapıldı. Bu artışta da arpa fiyatlarındaki yükselişin büyük payı büyük. Arpanın ekim alanındaki değişime ve iklim koşullarındaki farklılıklara bağlı olarak, 2009 yılından günümüze üretimi 6.3 milyon ton ile 7.9 milyon ton arasında değişim gösterdi” denildi. Arpanın ekonomik değerinin artması nedeni ile bu yıl da ekim alanının yüzde 4-5 artış ile, 3.0 milyon hektara ulaşması nedeni ile üretimin son 12 yılın rekorunu kırarak, 8.4 milyon tona çıkacağı öngörülüyor. Öte yanda. Dünyada ise bu yıl arpa üretiminin düşmesi ve fiyatların artması bekleniyor.

Yulafın sanayide kullanımı arttı

Tahıllar içinde mısırdan sonra en yüksek yağ oranına sahip olan yulaf da yüksek besin değerine sahip olması ile de ön plana çıkıyor. Rapor, ürünün, bebek mamalarında, bisküvi ve ekmek yapımında kullanımının artmaya başladığını ortaya koydu. Son 11 yılda ekim alanı 86 bin hektar ile 113 bin hektar arasında, üretimi ise 204 bin ton ile 265 bin ton arasında değişen yulafın bu üretim yılında 112 bin hektar alanda ekileceği ve 265 bin ton üretim yapılacağı tahmin ediliyor.

Lisanslı depolar önemli bir araç haline gelebilir

Pandemi sürecinde gelişmiş birçok ülkede bile market rafları boşalırken, Türkiye’de gıda sorunu yaşanmadığına dikkat çekildi. Raporda Türkiye’nin tarım-gıda ülkesi olmasının bunda etkili olduğu belirtildi. Öte yandan TMO’nun piyasayı regüle edici fonksiyonu ve yeterli stok yapmasının hayati öneme sahip olduğuna dikkat çekildi. Raporda yer alan bilgilere göre, TMO, buğday satışlarına devam ediyor. TMO’nun bundan sonraki dönemde çok daha fazla miktarda stok planlaması ve bunu kalıcı bir politika haline getirmesi bekleniyor. Rapor, bu stratejide lisanslı depoların önemli bir araç olduğuna ve özel sektörün de planlı bir şekilde bu sürece dahil edilmesi gerektiğine dikkat çekti.

Dış ticarete bozulma sinyalleri

Raporda en çok dış ticaretin olumsuz etkilendiği ve oluşan lojistik sorunları nedeni ile dış ticaret dengesinde de bozulma sinyallerinin gelmeye başladığına dikkat çekildi. Raporda bütün bunların tarım ve gıda sektöründe küresel ölçekte bir kriz endişesini beraberinde getirdiği belirtilerek, “Sayıları otuzu geçen ülkenin tarım ürünleri ihracatına kısıtlama getirmesi ya da kısıtlama hazırlığı yapması dünya genelinde gıda fiyatlarının yükselmesi eğilimini ortaya çıkardı. Yeni hasadın başlamasının fiyat yükselişini frenleyeceği beklentisi olsa da şu an buğday fiyatları FOB 225 dolar/ton civarında seyrediyor” denildi.

Bakan Pakdemirli, TOBB'a bağlı oda ve borsa başkanlarıyla görüştü

Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, kuru kayısı, kuru üzüm ve Antep fıstığının lisanslı depolarda muhafaza edilmesine yönelik çalışmalarında sona geldiğini belirtti.

03 Haziran 2020

Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, kuru kayısı, kuru üzüm ve Antep fıstığının lisanslı depolarda muhafaza edilmesine yönelik çalışmalarında sona geldiğini belirterek, "Halihazırda lisans alan 91 lisanslı depo işletmesinin toplam depolama kapasitesi yaklaşık 4,8 milyon ton. Hedefimiz 2023'te 140 lisanslı depo işletmesi ile kapasiteyi 8-10 milyon ton aralığına çıkarmaktır." dedi.

Pakdemirli, bakanlık toplantı salonunda, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine (TOBB) bağlı oda ve borsa başkanlarıyla video konferans yöntemiyle bir araya geldi.

Yeni tip koronavirüs (COVID-19) salgını sürecinde sürdürülebilir üretim ve gıda arz-talep dengesi açısından küçük aile işletmelerinin varlığıyla, lisanslı depoculuğun öneminin bir kez daha hissedildiğinin altını çizen Pakdemirli, kısıtlama günlerinde fırsatını bulanların şehirleri terk ettiğini, köy nüfuslarının ikiye katlandığını söyledi.

Pakdemirli, tarım ve orman alanında verilen desteklere dikkati çekerek, şöyle devam etti:

"Son 18 yılda, 310 milyar lira tarımsal destek verdik. Tarımsal hasılamızı 7,5 kat artırarak 275 milyar liraya çıkardık. 585 baraj inşa ettik, 6,6 milyon hektar araziye sulamaya açtık. 4,6 milyar fidanı toprakla buluşturduk. Tohumluk üretimimizi 8 kat, tohumluk ihracatımızı 10 kat artırdık.

Büyükbaş hayvan varlığımızı yüzde 80, küçükbaş hayvan varlığımızı yüzde 51 artırdık. Süt üretimimizi de yüzde 173 yükselttik. Ayrıca 18 milyar dolarlık tarımsal ihracatımız ve 5,3 milyar dolarlık dış ticaret fazlamız ile tarımda net ihracatçı konuma geldik. İhracatımızı nasıl 2, 3, 10 katına çıkartırız, onun altyapısını ve çalışmalarını yapıyoruz."

Pakdemirli, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile verilen desteklerle tarımsal üretimdeki artışın büyük bir ivme kazandığına işaret ederek, "Bugün ülkemiz tarımsal gayri safi milli hasılası açısından Hollanda, İspanya Fransa gibi tüm Avrupa ülkelerini geride bırakarak 48 milyar dolarlık tarımsal hasılayla Avrupa'da lider konumuna gelmiştir. 2018 yılında çiftçimize, 14,5 milyar lira tarımsal destek veriyorken, 2019'da bunu 16,1 milyar liraya, 2020'de ise desteklerimizi toplamda yüzde 52 artışla 22 milyar liraya çıkardık. Bütçemizin de yüzde 55'ini çiftçimize, yani tarımsal desteklere ayırdık." diye konuştu.

Lisanslı depoculuğun, kazancın ve güvencenin hazinesi olduğunun altını çizen Pakdemirli, şunları kaydetti:

"Bu kapsamda bugün için depolanabilen ürünler, hububat, baklagiller, yağlı tohumlar, pamuk, fındık ve zeytindir. Kuru kayısı, kuru üzüm ve Antep fıstığı ürünlerinin lisanslı depolarda depolanabilmesine yönelik çalışmalarımızda son aşamaya geldiğimizi de belirtmek isterim. Halihazırda lisans alan 91 lisanslı depo işletmesinin toplam depolama kapasitesi yaklaşık 4,8 milyon ton. Hedefimiz 2023'te 140 lisanslı depo işletmesi ile kapasiteyi 8-10 milyon ton aralığına çıkarmaktır."

DİTAP'ın cirosu artıyor

Dijital Tarım Pazarının (DİTAP) kooperatifleşme ve sözleşmeli üretim adına ülke için büyük bir fırsat olduğunu belirten Pakdemirli, verilen eğitim ve tanıtım çalışmalarısıyla DİTAP'da işlem yapan firma, kurum ve çiftçi sayısındaki artışa bağlı olarak ciro miktarının her geçen gün yükseldiğini kaydetti. Pakdemirli, bankaların sisteme katılımıyla ilgili olarak ilk etapta bazı özel bankalarla tanıtım toplantıları gerçekleştirdiklerini de aktardı.

Pakdemirli, markalaşma konusuna da değinerek, Türkiye'de coğrafi işaret tescili için potansiyel ürün sayısının yaklaşık 2 bin 500 olduğunu, bunların 488'inin tescil edildiğini bildirdi.

Bakan Pakdemirli, "Anadolu'da üretilmekte olan bize ait, bize özgü ürünlerimize 'Coğrafi İşaretlerde Farkındalığın Artırılması Projesi' ile sahip çıkıyoruz. Sizlerden de coğrafi işaretli ürünlerimizin hikayeleştirilmesi, görünürlüğünün sağlanması için destek ve teşviklerinizi bekliyorum." dedi.

"Çalışmaya ve üretmeye devam edeceğiz"

TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklioğlu da toplantıda yaptığı konuşmada, COVID-19'un başladığı ilk günden itibaren Bakan Pakdemirli'nin TOBB ile devamlı istişare içinde bulunduğunu söyledi.

Pakdemirli'nin bu süreçte üreticinin ve müteşebbisin yanında olduğunu ifade eden Hisarcıklioğlu, "Ortak akla verdiğiniz önem, vizyonunuz ve sergilediğiniz bu dinamik çalışma tarzı, bize moral ve şevk verdi." dedi.

Hisarcıklioğlu, bu dönemde tarım kredilerinin faizsiz ertelendiğini, üreticilerin ayakta kalmaları için destekleme ödemelerinin erkene çekildiğini ve geleneksel şekilde hayvansal, bitkisel üretim yapan işletmelere faizsiz kredi temin edildiğini, lisanslı depoların 2020'de süresi dolan lisanslarının 1 yıl daha uzatıldığını anlattı.

Bu zor süreçte, bakanlık ve TOBB'un birlikte 2 önemli projeyi hayata geçirdiğine değinen Hisarcıklioğlu, "Önce, DİTAP projesini ülkemize kazandırdık. Sonra da giderek büyüyen bir soruna dönüşen gıda kaybını ve israfını önlemek üzere harekete geçtik. Gıdanı Korumaya Kampanyası'nı başlattık. Sektörümüzün daha hızlı büyümesi için 365 oda ve borsamızla birlikte çalışmaya, üretmeye devam edeceğiz." ifadelerini kullandı.

Hisarcıklioğlu, tarımda yerel değerlere sahip çıkılması gerektiğini de kaydetti.

Ziraat'ten küçükbaş hayvancılık için işbirliği

Ziraat Bankası, Tokat ili ve ilçelerinde Karakaya, Akkaraman ve Karagül ırkı koyun varlığının arttırılması ve bu konuda faaliyet gösteren üreticilerin sürülerinin büyütülmesi amacıyla Tokat Valiliği ile işbirliği protokolü imzaladı. Protokole göre valilik, üreticilerin uygun fiyatlarla yem alabilmesi ve kesime göndereceği hayvanları da uygun fiyatlarla satabilmesi için devrede olacak. Üreticiler ihtiyaç duydukları yemi uygun maliyetle alırken, etlik hayvan satışı için de avantajlı bir pazara sahip olacaklar. Ziraat Bankası, projeden yararlanacak üreticilere uygun koşullarla kredi kullandıracak. Bu kapsamda, damızlık koyun alımı amacıyla 7 yıla kadar vadeli yatırım kredisi ve yem giderlerinin karşılanması amacıyla da 18 aya kadar vadeli işletme kredisi kullandıracak. Bu kapsamda her üretici 150 bin TL'ye kadar kredi kullanacak. Kredilerin teminatını Kredi Garanti Fonu kefaleti oluşturacak. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından uygulanan sübvansiyonlarla, üreticilerin 100 bin TL'ye kadar olan kredilerinin faizi sıfıra kadar düşebilecek.

Ziraat Bankası Pazarlama Grup Başkanı Ferhat Pişmaf da projeden 1500'ün üzerinde üreticinin yararlanacağını öngördüklerini söyledi.

Döviz fonlarına %15 stopaj geldi

Dövizle işlemleri sınırlamaya yönelik tedbirler genişletiliyor. Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle serbest döviz fonlarında stopaj oranı yüzde 15'e yükseltirken, SPK'dan da yeni bir döviz fonu kuruluşuna izin verilmeyeceği kararı geldi. SPK açıklamasında, bu fonların ihracı ile fon kapsamında döviz cinsinden pay alım satımı başvurularının, yeni bir karar tarihine kadar değerlendirmeye alınmayacağı bildirildi. Sermaye şirketlerinin serbest (döviz) fonlardan elde ettiği kazançlardan vergi alınmazken, gerçek kişiler için yüzde 10 stopaj uygulanıyordu. Sermaye piyasaları için oldukça önemli bir gün yaşandı. İlk olarak Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile serbest döviz fonlarında stopaj yüzde 10'dan yüzde 15'e çıkarıldı. Oran gerçek kişiler için yüzde 15 tüzel kişiler için yüzde 0 olarak uygulanacak ardından Sermaye Piyasası Kurulu'nun yeni kararları geldi. SPK, öncelikle yeni yabancı menkul kıymet içeren serbest döviz fonları kurulmasına yeni bir karara kadar izin vermeyecek. Mevcut fonlar için de dağılımı değiştiriyor. Buna göre serbest döviz fonu portföy dağılımında yabancı menkul kıymetlerin en fazla yüzde 3 olacak. Yerlilerin yurtdışından ihraç ettikleri menkul kıymetler toplam fon değerinin yüzde 30'unu aşmayacak ki şu an yüzde 80 seviyesindeydi. Bu düzenlemeye uyum için 30 Nisan 2023'e kadar süre de verildi. Yurtdışından alımlar ise ancak ilk ihraçta olabilecek. Son olarak da portföylere Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın döviz cinsinden yurtiçinde ihraç ettiği kıymetler için sınır yok. Şimdi bu adımlar ne anlama geliyor. Öncelikle bankalara getirilen aktif rasyosu düzenlemesini hatırlayalım. TL ve döviz mevduatı azaltmak ve böylece aktif rasyosunu tutturmak isteyen bankalar son dönemde serbest döviz fonlarına mevduatı yöneltmeye başlamıştı. Mevduatta faizlerin düşmesi yatırımcıları da fonlara yöneltmişti. Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle talebin arttığı serbest döviz fonlarına stopajın yüzde 10'dan yüzde 15'e çıkarılması mevduatla aynı konuma getirilmesini sağladı. Böylece cazibesi biraz azaltılmış oldu. Hem de gelir üzerinden stopaj kesildiği için serbest döviz fonlarının reel dolar getirisini ve doğal olarak dövizde olan talebi sınırlama amaçlanıyor.

Aktif rasyosu ile birlikte bankalar serbest döviz fonları kurup Eurobond veya yabancı menkul kıymetlere yatırım yapmaya başlamışlardı. SPK'nın adımı bunu da engellemeyi hedefliyor. Serbest döviz fonu kurmak istiyorsanız yabancı menkul kıymetlere yatırım yapmayacaksınız, Eurobond istiyorsanız da bunu Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın yaptığı ihraçlarla karşılayacaksınız şartını getirmiş oluyor. Şöyle ki Hazine 20 Mayıs'ta yaptığı duyuru ile yurtiçinde Euro ve dolar cinsi DİBS ve kira sertifikası ihraçlarına başladığını duyurmuştu. 4 ihraç da 1 yıl vadeli olacaktı. İşte Hazine'nin bu ihraçları da serbest döviz fonlarının portföyünde yer alacak. SPK ayrıca mevcut serbest döviz fonlarında yüzde 80 olan yurtdışından menkul kıymet bulundurma oranını da yüzde 30'a çekiyor. Bunun için de 30 Nisan 2023'e kadar süre verildi. Yurtdışından yeni alım yapmamak kaydıyla bu oran azaltılacak. Burada da yine Hazine'nin ihraçları devreye girecek.

“Çin ve diğer ülkelerle swap için görüşüyoruz”

Ticaret Bakanı Bakan Pekcan, “Mevcut swap anlaşmalarının daha da aktif hale getirilmesi için çalışmalarımız var. Türkiye, Çin ve diğer ülkelerle uluslararası swap anlaşması için görüşüyor” dedi.

Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, yerel paraların dış ticarete kullanımının artırılması için çalışmalar yürütüldüğünü vurgulayarak, “Dengeli ticaret için yerel paraların kullanılması öncelikli olmalı. Hem muhataplarımızla birebir görüşmeler yapıyoruz, hem iş insanlarımızla görüşüyoruz. Bu sürecin swap mekanizmasının harekete geçirilerek, iş insanlarının da işinin kolaylaştırılması lazım. Bu süreçleri takip ediyoruz. Mevcut swap anlaşmalarının daha da aktif hale getirilmesi için çalışmalarımız var” dedi. 2019’da yaklaşık 20 milyar dolarlık ticaretin yerel parayla yapıldığını kaydeden Pekcan, “Çin, Güney Kore, Malezya, Hindistan, Japonya ile yerel para ile ticaret yapıyoruz” dedi.

“Türkiye ekonomide olumlu ayrışacak”

Ruhsar Pekcan yaptığı değerlendirmede Haziran ayından sonra ekonomide ciddi bir canlanma beklediklerini söyledi. Avrupa’nın kademeli olarak normalleşmesine paralel olarak

Türkiye'nin de normalleştiğini ve ekonomide toparlanma beklediklerini vurgulayan Pekcan, küresel ekonomiye yönelik tahminleri çok farklı olduğunu hatırlattı. Türkiye'nin sağlık alanında olumlu yönde ayrıştığını hatırlatan Pekcan, "İnşallah diğer alanlarda da (olumlu) ayrışmaya devam edeceğiz" diye konuştu.

Salgın döneminde iş dünyasındaki sayısallaşmanın faydasının gözlemlendiğini belirten Ruhsar Pekcan, gümrük işlemlerinin elektronik ortamda yapılmasının büyük fayda sağladığını belirtti.

Mart ve Nisan ayında 11 milyon TL ceza kesildi

Fahiş fiyat vb. piyasa bozucu hareketlere karşı denetimler hakkında da bilgi veren Ruhsar Pekcan, sadece Mart ve Nisan ayında denetimler sonucu 11 milyon TL ceza kesildiğini açıkladı. Şikayete bağlı olarak yapılan denetimlerde şirketlerin savunmasının da alındığını hatırlatan Pekcan, "Bu konuda kurul karar veriyor. Çok şikayet alıyoruz. Bakanlık karar vermiyor. Piyasaya müdahale gibi bir durum yok. Dengeleri bozanlara ceza veriyoruz." diye konuştu.

Türkiye'de ilk unicorn startup'ın da bulunduğu bilgisayar oyunu sektörüne yönelik bir soruyu da yanıtlayan Pekcan, sektörün bakanlıkça desteklendiğini kaydederek, "Şu anda 50 firma var, oyun yazılımı yapan. Bunların 40'ı Bakanlığımız tarafından destekleniyor. Biz burada reklam, tanıtım, dijital pazarlara giriş, istihdam desteği veriyoruz" dedi.

Enflasyonda giyim sürprizi

Mayısta gıdada yeni mahsullerin tezgaha çıkmasıyla fiyatlarda düşüş yaşanırken giyim ile ulaştırma grubundaki zamlar tüketici enflasyonunun yüzde 0,8-1 seviyesindeki beklentileri aşarak yüzde 1,36 artmasına neden oldu.

Tüketici fiyatları endeksi (TÜFE), mayısta beklentilerin üzerinde yüzde 1,36 oranında arttı. 12 aylık TÜFE ise, üç aylık aşağı yönlü seyrin ardından mayısta yeniden artışa döndü ve yüzde 11,39'a yükseldi. Beklentiler, aylık artışın yüzde 1'in altında geleceği yönündeydi. Aylıkta en yüksek artış yüzde 6,85'le giyim ve ayakkabı grubunda yaşanırken, bunu yüzde 3,30'la ulaştırma ve yüzde 1,47 ile haberleşme grubu izledi. Özel kapsamlı TÜFE göstergelerinden "işlenmemiş gıda ürünleri, enerji, alkollü içkiler ve tütün ile altın hariç" (B) endeksi de aylık yüzde 1,52, yıllık yüzde 11,21 arttı. Yurtiçi üretici fiyatları endeksi ise (Yİ-ÜFE) mayısta yüzde 1.54 artarken, yıllık artış yüzde 5,53 oldu. Türkiye'de mayıs ayında tüketici enflasyonu (TÜFE) aylık yüzde 1,36 arttı yıllık enflasyon yüzde 11,39'a yükseldi. Beklentiler aylık enflasyonun yüzde 0,8-1 seviyesinde artması yönündeydi. Gıdanın ateşi yeni mahsullerle sönerken mayısta henüz mağazalar açılmamışken giyimde yeni sezonun yüksek zamlarla başlaması enflasyonda beklentilerin aşılmasına neden oldu. Petroldeki yükselişle benzin, LPG ve motorine gelen zamların yanı sıra otobüs seferlerinin de zamlı fiyatla başlaması enflasyonu arttırdı. Mayıs sonunun ve haziran ayı başının olağanüstü hava olayları nedeniyle ürünlere zarar vermesi gelecek aylarda gıda enflasyonunu tehdit ediyor. Normalleşme adımlarıyla talebin artması da enflasyonda artışın işaretini veriyor.

Yıllık tüketici enflasyonu (TÜFE, %)

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) dün açıkladığı verilere göre giyim ve ayakkabı yeni sezona zamlarla başladı. Pandemi giyim ve ayakkabı sektöründe mağazaların kapalı olması nedeniyle bir zarar

yaratırken döviz kurunda mayıstaki yüksek artış da maliyetleri etkilemişti. Maliyet artışı da firmaların yeni sezonu yüzde 6,85'lik enflasyonla karşılanmasına neden oldu. Giyim ve ayakkabı grubundan manşet enflasyona 0.43 puanlık katkı geldi. Ulaştırma grubunda ise yüzde 3,30'luk aylık enflasyon var. Genel enflasyona 0.48 puanlık yükseliş getirdi. Bu hem kur hareketinden otomobile gelen zamlar hem de nisanda 30 doların altına düşen petrol fiyatlarında mayısta yaşanan artışın benzin, motorin ve LPG'ye zam olarak yansımaları etkili oldu. Normalleşme süreciyle birlikte otobüs seferlerinin başlaması da otobüs biletlerine yüzde 11,5 zam olarak yansdı.

Bakan Albayrak bazı bankaların genel müdürleriyle gr

Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, bazı bankaların genel müdürleriyle toplantı yaptı.

03 Haziran 2020

Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, bazı bankaların genel müdürleriyle Bakanlıkta toplantı yaptı.

Albayrak, Twitter hesabından yaptığı paylaşımında Şunları kaydetti:

"Bugün bazı bankalarımızın genel müdürleri ile COVID-19 salgını dönemi ve normalleşme sürecine ilişkin bankacılık sektörümüzün durumunu, karŐılıklı beklentileri ele aldığımız verimli bir toplantı gerçekleŐtirdik."

İki ünlü profesörden ekonomik etkileri azaltacak öneri: Emek gelir desteği

Prof. Dr. Ebru Voyvoda ve Prof. Dr. Erinç Yeldan'ın raporuna göre çare emek gelir desteği. ODTÜ ve Bilkent'ten iki profesörün hazırladığı rapor; Türkiye'de işsizliğin yüzde 33'e yükseleceğini, hanehalkı gelirinin yüzde 46 azalacağını ortaya koyuyor. Rapora göre, faydası maliyetinden çok daha fazla olan halka doğrudan gelir desteği verilmesi, bu büyük çöküşe çare olabilir. Bu çerçevede önerilen 'emek gelir desteği' paketinde, ücretliler ortalama ücretin yüzde 50'si kadar bir ödeme ile destekleniyor, küçük ve orta boy şirketler ve kendi hesabına çalışan kesime destek veriliyor ve kamu tüketim harcamaları yüzde 20 düzeyinde artırılıyor.

06:40 - 4 Haziran 2020

ODTÜ Öğretim Görevlisi Prof. Dr. Ebru Voyvoda ve Bilkent Üniversitesi'nden Prof. Dr. Erinç Yeldan'ın hazırladığı Covid-19 Raporu, salgının gayri safi yurtiçi hasılda (GSYH) yüzde 26.7, toplam istihdamda ise yüzde 22.8'lik kayba neden olacağını ortaya koyuyor.

Çalışmaya göre işsizlik oranı yüzde 14 düzeyinden yüzde 33'e yükselecek. Çalışma, işsiz sayısının 4.7 milyondan 11.7 milyona çıkacağına vurgu yapıyor. Tüm bu gelişmelerin sonunda hane halkı harcanabilir gelirlerinin 2019'a göre yüzde 46 düşeceği tahmin ediliyor. Rapora göre, bu büyük çöküşün gelir eşitsizliklerini daha

da derinleştirmemesi için halka dağıtılacak doğrudan bir gelir desteğinin faydası, maliyetinden çok daha fazla olur.

Emek gelir desteğinin katkısı bütçeye yükünden fazla olur

Temel Ekonomik Büyüklükler (milyar TL, sabit 2019 fiyatlarıyla)

	2019	2020: Covid-19	Emek gelir desteği programı
GSYH	4.280.381	3.136.004	3.588.388
Özel Harcanabilir Gelir	3.702.862	1.981.949	3.177.452
Hanehalkları Ücretli Emek Gelirleri	1.284.166	709.562	1.198.487
Hanehalkları Sermaye Gelirleri	2.418.695	2.418.695	1.978.965
Toplam İstihdam	28.204	21.782	27.261
Toplam İşsiz	4.668	11.090	5.611
İşsizlik Oranı (%)	14.20	33.74	17.07
Bütçe Dengesi	-122.861	-274.582	-217.328
Bütçe Dengesi / GSYH (%)	-2.87	-12.35	-6.34
Emek Gelir Desteği Maliyeti	--	--	123.480
Emek Gelir Desteği Maliyeti / GSYH (%)	--	--	2.88

Grf:Hicabi DEMİRCİ

GELİR DESTEĞİ VERİLSİN

Prof. Voyvoda ve Prof. Yeldan, Covid-19 virüsünün yol açtığı krizin, Türkiye ekonomisinin makroekonomik dengelerinin zayıf olduğu ve özellikle kamu kesiminde bütçe açığının yüksek ve sabit sermaye yatırım performansının gerilemekte olduğu bir konjunktürde yaşandığını vurguluyor.

Raporda Türkiye'nin krize karşı politika önlemlerinin etkinliğini de kısıtlayan bu zayıflıklarla uygulanabilecek alternatif bir politika paketi tasarlanıyor. Bu paketin önceliği hane halkları emek gelirlerinin desteklenmesi. Bu çerçevede önerilen "emek

gelir desteği" paketinde, ücretliler ortalama ücretin yüzde 50'si kadar bir ödeme ile destekleniyor, küçük ve orta boy şirketler ve kendi hesabına çalışan kesime destek veriliyor ve kamu tüketim harcamaları yüzde 20 düzeyinde artırılıyor.

Model sonuçları emek gelir desteği paketinin mali yükünün 2019 sabit fiyatlarıyla 123.5 milyar TL düzeyinde olacağını ve 2019 milli gelirinin yüzde 2.9'una ulaşacağını gösteriyor.

BÜTÇE AÇIĞINI AZALTIR

Çalışmaya göre böyle bir paketin uygulanması ile, hane halkları kullanılabilir ücret geliri kayıplarının yüzde 85'i telafi ediliyor ve yurtiçi GSYH Covid-19 salgınının yaratması muhtemel düzeye görece yüzde 60'lık bir kazanım sağlıyor. Bunun da ötesinde bu model bütçe açığını yarı yarıya azaltıyor. Model sonuçları, böyle bir programın özellikle ara ve yatırım malları üreten sektörlerde canlanma yaratacağını gösteriyor.

ÇARPAN ETKİSİ YARATIR

Prof. Voyvoda ve Prof. Yeldan salgının derinleştireceği gelir eşitsizliğine karşı emek gelir desteğine öncelik verilmesi gerektiğini belirtiyor. Raporda, emek gelir desteğinin neden gerekli olduğu şu ifadelerle ortaya konuyor:

"Toplumun sağlığı nedeniyle faaliyeti durdurulan ve gelirini kaybeden insanlara bizzat öncelikle toplumun destek olması gerekir. İkinci olarak, bu yönde bir gelir desteği ekonomik daralmayı azaltır; dolayısıyla, odaklanmış emek gelir desteği programı sadece destek olunan kişilere değil, çarpan etkisi ile tüm topluma olumlu katkıda bulunur."

Yerli oto için teşvik belgesi de tamam

Geçtiğimiz gün fabrika için ÇED'den olumlu rapor alan Türkiye'nin Otomobili Girişim Grubu bugün de Yatırım Teşvik Belgesi aldığını duyurdu.

04 Haziran 2020

Türkiye'nin otomobili için yeni bir aşama daha geçildi. Yatırım için teşvik belgesi de alındı.

TOGG'un açıklamasında, "ÇED Olumlu Raporunun ardından faaliyetlerimizi daha da hızlandıracak Yatırım Teşvik Belgesi'ni de aldık. Türkiye'nin mobilite ekosistemini oluşturmak üzere çıktığımız 'Yeniliğe Yolculuk' hız kesmeden devam ediyor" denildi.

Son dakika haberler: Libya zirvesinde üç kritik gündem

Gelen son dakika haberine göre, Libya Başbakanı Feyyaz Sarrac, bugün Türkiye'ye gelerek Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan ile görüşecek. Erdoğan-Sarrac görüşmesinde üç başlık masada olacak; “Doğu Akdeniz'deki durum ve petrol arama faaliyetleri”, “Hafter'in etkinliğini yitirmesi”, “barış süreci ve ateşkes.”

Libya Başbakanı ve Ulusal Mutabakat Hükümeti (UMH) Başkanlık Konseyi Başkanı Feyyaz Sarrac, bugün Türkiye'ye gelerek Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile görüşecek. Görüşmenin Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde saat 14.00'te gerçekleşeceği duyuruldu. Sarrac, kritik Ankara ziyaretinin hemen öncesinde ise Libya Başkanlık Konseyi Başkan Yardımcısı ve Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti'nin Başbakan Yardımcısı Ahmet Maytik'i Rusya'ya gönderdi.

UMH heyeti Moskova'da Dışişleri Bakanlığı'nda çeşitli temaslar gerçekleştirdi. Görüşmelerin ardından Rusya Dışişleri Bakanlığı'ndan yapılan yazılı açıklamada, Libya'da çatışmaların en kısa süre durdurulması gerektiği ifade edildi. Moskova ve eş zamanlı Ankara ziyaretleri gözleri yeniden Libya'daki gelişmelere ve atılabilecek yeni adımlara çevirdi. Edinilen bilgiye göre, bugün gerçekleşecek görüşmede üç madde temel gündemi oluşturacak; “Doğu Akdeniz'deki durum ve petrol arama faaliyetleri”, “Hafter'in etkinliğini yitirmesi” ve “barış süreci ve ateşkes”.

Adım atmaya başlanacak

Tüm bu konu başlıkları çerçevesinde Türkiye-Libya ilişkileri ile Doğu Akdeniz'deki son durum değerlendirilecek. Erdoğan'ın Kasım 2019'daki Sarrac'la kritik buluşmasında imzalanan, "Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılması ve Askeri İşbirliği Anlaşması"nın uygulama detaylarının görüşüleceği toplantıda, Doğu Akdeniz'deki yeni petrol arama faaliyetleri değerlendirilecek. Türkiye, kendi sahasında petrol arama faaliyetlerine ilişkin adımlarını atmaya başladı. Türkiye ile Libya'nın, Libya'ya ait alanlarda petrol arama konusunda işbirliği de bir başka önemli görüşme başlığı. Libya meşru hükümeti daha önce bu konuda ılımlı mesajlar vermişti.

Ateşkes görüşmeleri

Rusya'nın desteklediği Wagner güçlerinin yanı sıra BAE, Mısır gibi ülkelerin de desteğine karşın, UMH güçleri Türkiye ile yaptıkları askeri işbirliğinden bu yana Hafter'i geriletıyor. Hafter güçlerine karşı atılacak yeni adımlar toplantıda ele alınacak. Birleşmiş Milletler Libya Destek Misyonu (UNSMIL), ülkede savaştan tarafların 3 ay önce askıya alınan ateşkes görüşmelerine yeniden başlamayı kabul ettiklerini açıkladı.

Türkiye ve Rusya'nın da devreye girmesi ile bu adımın atıldığı ileri sürülüyor. Önümüzdeki günlerde de Ankara-Moskova arasında Libya gündemli temasların bu çerçevede artabileceğine dikkat çekiliyor.

TPAO'dan petrol adımı

30 Mayıs'ta Resmi Gazete'de yayımlanan ilana göre, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO), Akdeniz'de 12 millik Türk kara suları dışında sahip olduğu iki petrol arama ruhsat alanına ek olarak beş alan için daha yeni ruhsat başvurusu yaptı. TPAO'nun başvurusu için 90 günlük askı süresi bulunuyor. Arama çalışmasının ağustos sonunda başlatılması hedefleniyor. Böylece Libya ile yapılan anlaşmaya bağlı olarak, Girit ile Kıbrıs arasında kalan bölgede petrol arama çalışmaları başlayacak.

Rüştü BOZKURT

04 Haziran 2020

Tarım ve hayvancılıkta “büyük uzlaş” gerekiyor

Tarım ve hayvancılığı, ön yargılardan, yerleşik doğrulardan, kalıp düşüncelerden, kör inançlardan, ezberlerden kendimizi arındırarak tartışmalıyız. Öncelikle, söylediklerimizin, yazdıklarımızın ve bizim gerçekliğimizin, bir başkasının bizi ikna edeceği noktaya kadar geçerli olduğunu içselleştirmeyiz.

Atılacak ikinci adım, veri, bilgi ve anlamının en büyük girdi haline geldiğini dikkate almaktır. James C. Scott’un “İlk Devletlerin Derin Tarihi/Tahıla Karşı” kitabında belirttiği gibi, yönetilme “Her faaliyette, her alışverişte not edilmek, kayda geçirilmek, sayılmak, vergilendirmek, mühür vurmak, ölçülmek, numaralandırılmak, değerlendirilmek, ruhsatlandırılmak, izin vermek, ihtar edilmek, reformdan geçirilmek, düzeltmek, cezalandırılmak” gerektirir. Bütün bunların merkezinde ciddi envanterlere sahip olma vardır. Tarım ve hayvancılık alanında “dinamik envanterin” yapılması konusunda “ulusal uzlaş” sağlamalıyız.

Envanter konusunda ısrarımıza burun kıvrıracak olanlara, Prof. Dr. Halil İnalıcık’ın Tarihe Düşülen Notlar kitabının ikinci cildinde 51’inci sayfaya bakmalarını öneririm. Kanunî Sultan Süleyman’ın 1530’de Viyana seferinden dönüşünden sonra hazırlattığı, Başbakanlık Arşiv Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan 4 cilt 2 bin sayfa imparatorluğu kapsayan istatistik çalışmasının ciddiyetini bugün gösteremiyorsak, gidişimizde bir yanlışlık var demektir. Özellikle de geçmişe dönük içi boş hamaset sözleri üretenlerdir sözüm. Bilgi Toplumu’nun dayandığı “küçük veri ve büyük veri” ciddiyeti olmadan geleceğin efendisi olamayacağımızı, kurbanı olacağımızı hepimiz bilmeliyiz.

Hanover’de Tarım Makineleri Fuarı’nı gezen herkesin gözlemiş olması gerekir ki, tarım alanında teknoloji çok hızlı bir gelişme gösteriyor. Geliştirilen sensörler ve diğer dijital teknoloji donanımları kuantum mekaniği ölçeklerinde toprağın yapısındaki bütün etkileşimleri kesintisiz analiz etmeyi kolaylaştırıyor. Diğer mekanik teknolojiler de toprağın işlenmesi, sulanması, gübrelenmesi, iklimlendirilmiş ortamlar yaratılmasında radikal değişimlere yol açıyor. Sahada kendi topraklarımızdaki bağımlı

değişkenleri analiz ederek üreteceğimiz “küçük veriye” hakim olmadan, küresel ölçekteki “büyük veri” fırsatlarından yararlanmak mümkün olamıyor. Gelecek on yılda tarım ve hayvancılıkta rekabet “küçük veri” hakimiyeti ile ayıklanmış ve işe yarar “büyük verinin” değerlendirilmesinin yaratacağı “yeni ürün ve yeni iş yapma metodları” tarım ve hayvancılıkta da belirleyici olacaktır... O nedenle, “tarım ve hayvancılığının veri ihtiyacı konusundaki ulusal uzlaşma” da hayati önemi olan sorunumuzdur.

Tarım ve hayvancılıkta geliştirilen politikaların, alınan kararların, sahadaki uygulamaların başarılı olmasının bir başka etkeni “eğilimlerin olası fırsat ve tehlikelerinin” dikkate alınmasıdır. Önümüze gelen bir köşe yazısı, rapor, plan ve proje, eğilimleri dikkate almıyorsa, kulaklara hoş gelen sözler duyabilirsiniz ama geleceğinizi güven altına almaya katkısı olan bilgi ve fikir sahibi olmanız zordur.

COVID-19 salgınından sonra ülkemizde tarım ve hayvancılık sektörünün ileriye ve geriye bağlantılarını dikkate almadan bir gıda ve tarımsal alana yatırım yapmamasının gereklerini paylaşacağız... Sektörün ciddi yatırımları ihtiyacı olduğu tartışılmaz gerçektir. Yatırım yaparken, “yeni normal” koşullarının varsayımlarını dikkate alan zihni modellerle ilerlenirse, geçmişten bugüne yapılan hatalara bir yenisini daha eklememiş oluruz. Koşullar uygun olursa 18 Haziran 2020 günkü yazımızda da sektörde yeni yapılanmasının nasıl olması gerektiğini sorgulayacağız.

Alaattin AKTAŞ

04 Haziran 2020

Merkez'in yedi aylık enflasyon tahmini yüzde 2.71

Yedi aydan kastımızın yılın kalan dönemi olduğu sanırız açık. Yani haziran-aralık döneminden söz ediyoruz. İşte Merkez Bankası'nın bu yedi ayın toplamında beklediği fiyat artışı TÜFE bazında yalnızca yüzde 2.71.

"Merkez Bankası bu oranı nerede ve ne zaman ilan etti" diye düşünenler olabilir. Merkez Bankası'nın bu yönde doğrudan bir açıklaması yok, örtülü bir açıklamadan söz ediyoruz.

Merkez Bankası bu yılın tümüne ilişkin enflasyon tahminini 30 Nisan'da açıkladığı son enflasyon raporunda yüzde 7.40 olarak duyurdu. Açıklamada bu yılki TÜFE artışının orta noktası yüzde 7.40 olmak üzere yüzde 5.50 ile yüzde 9.30 arasında beklendiği belirtildi.

Yıllık tahmin yüzde 7.40, ilk beş aylık gerçekleşmeyi de dün öğrendik; TÜİK'in ilan ettiği verilere göre beş aylık artış yüzde 4.57.

Beş aydaki yüzde 4.57'lik artışın üstüne yedi ayda yüzde 2.71 daha gelince yıllık oranı yüzde 7.40 olarak gerçekleşecek.

Yılın son yedi ayında ilk beş aydakinden daha düşük bir artışta kalınması zor olmakla birlikte elbette gerçekleştirilebilir. Geçmiş yıllarda da benzeri eğilimlerin örnekleri görüldü.

Özellikle 2008, 2010, 2014 ve 2015 yıllarında da benzer bir durum yaşanmıştı.

Ancak bu yılın zorluğu biraz daha farklı. İkinci yedi ayda ilk beş ayın altında kalınabilir de, ikinci yedi ayda varsayılmak durumunda kalınan artış pek düşük sayılır. Yedi ayda yüzde 2.71'de kalabilmek için yaz aylarında ciddi fiyat düşüşlerinin görülmesi gerekiyor. Bunun gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini tahmin edebilmek de çok zor.

Ekonomi kabuğunu kırarken...

Yaz aylarındaki fiyat düşüşü beklentisini zora sokacak önemli bir etken var. Nisan ve mayıs, ekonomik aktivitenin korona yüzünden neredeyse durduğu aylardı. Buna rağmen nisanda yüzde 0.85, mayısta dün açıklandığı gibi yüzde 1.36 artış gördük.

Ekonominin adeta durduğu, tüketimin neredeyse zorunlu harcamalarla sınırlı kaldığı bu iki ayda bile bu fiyat artışları görüldükten sonra şimdi haziranla birlikte normalleşme başlayınca kabuğunu kıran ekonomi nasıl bir fiyat artışı üretir dersiniz...

Nisan ve mayısta ertelenen zamlar devreye alınmaz mı?

Tüketim kımıldayınca bu iki ayın acısını çıkarmak isteyenler fırsatçılar çıkmaz mı?

Dolayısıyla ekonomi üstündeki ölü toprağını atınca yeni bir zam furçasına tanıklık edebiliriz. İki aylık kaybı dengelemek isteyenlerin haklı görülebilecek zamları yanında bir de mutlaka "fırsat bu fırsat" diyerek haksız yere zamma yönelecekler çıkacaktır.

Bu yüzden bir kez daha tekrarda yarar var. Haziran-aralık döneminde ocak-mayıs döneminden çok daha az fiyat artışı gerçekleşmesi her ne kadar teknik olarak mümkünse de, bunu sağlayabilmek pek kolay olmayacaktır.

Bu oranlardan hangisi yanlış?

Elimizde enflasyon ve faizle ilgili beş oran var:

- TÜİK'in dün yaptığı açıklamaya göre mayıs sonu itibarıyla yıllık TÜFE gerçekleşmesi yüzde 11.39.
- Merkez Bankası'nın yıllık TÜFE beklentisi yüzde 7.40.
- Mevcut durumda politika faiz oranı yüzde 8.25.
- Politika faizini yüzde 8.25'e çeken Merkez Bankası piyasayı daha düşük orandan fonlamakta. Ortalama fonlama maliyeti 1 Haziran'da yüzde 7.76, 2 Haziran'da yüzde 7.77 oldu.
- Bankalar mevduat sahibine yüzde 8 dolayında yıllık faiz veriyor.

Şimdi bir tarafta gerçekleşen yıllık enflasyon var; diğer tarafta ise tahmin edilen enflasyon, politika faiz oranı, ortalama fonlama maliyeti ve mevduat faiz oranı var.

Bu beş oran içinden düzey olarak ayrılan yalnızca gerçekleşen enflasyon. Diğerleri üç aşığı beş yukarı aynı kulvarda seyrediyor.

İlk bakışta şunu söylemek mümkün; yanlış ya da aykırı olan oran, diğerlerinden ayrılmış durumdaki mevcut enflasyon.

Ama mantık da diyor ki, tek “gerçekleşmiş” oran mevcut enflasyon.

Diğerleri varsayımlara dayalı olarak uygulanmakta olan oranlar.

Yıl sonu ya da bir yıl sonrasına geldiğimizde öngörülen oranlar gerçekleşmişse, demek ki onlar da doğru. Ama ya olmazsa; ya yıl sonuna geldiğimizde yıllık enflasyon yüzde 7.40 dolayına çekilemez de örneğin yüzde 10 dolayında kalırsa ve mevduatını bugün yüzde 8 ile yatıran tasarruf sahibi çok ciddi bir reel kayba uğrarsa...

Umursayan var mı?

Kimin umurunda! Tasarruf sahibi zarara uğramış kimin umurunda!

Tasarruf etmek cezasız kalmıyor!

Ama hesap başka. Bankaların maliyetini düşürmek gerekiyor. Maliyet düşmeli ki çok düşük faizli kredi açılabilsin.

Vatandaş tasarruf ederek değil de borçlanarak bir şeylere sahip olsun, o da olabilirse... İyi güzel de, nereye kadar?

Abdulkadir Selvi

aselvi@hurriyet.com.tr

Erdoğan, Babacan ve Davutoğlu partileri için ne dedi

Koronavirüs nedeniyle Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın videokonferans yöntemiyle katıldığı AK Parti MYK toplantısı uzun bir aradan sonra dün ilk kez Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın başkanlığında yapıldı. MYK üyelerine bir gün önce Covid-19 testi yapılırken, toplantı sırasında maske ve sosyal mesafeye dikkat edildi. Toplantıda Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın önemli mesajlar verdiği öğrenildi.

Erdoğan'ın AK Parti'den ayrılan Ali Babacan ve Ahmet Davutoğlu'nun kurduğu partiler hakkında ilk kez değerlendirme yaptığı öğrenildi. Erdoğan'ın, DEVA ve Gelecek Partileri'nin ismini vermeden, "Ölü doğdular. Onlarla meşgul olmayın. Onları Ademe (yokluğa) mahkûm edin. Zaten CHP'ye yakın olmak onlar açısından en büyük ayıptır" dediği ifade edildi.

MİLLETVEKİLİ TRANSFERİ YASASI İÇİN NE DEDİ

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın milletvekili transferini önlemeye dönük yasa değişikliğine de değindiği öğrenildi. Erdoğan'ın "Asla bu transferlerle ilgili değil, siyasi ahlakla ilgiliyiz. Siyasi Partiler Yasası ve Seçim Yasası üzerinde bir çalışma yapalım. Sonra bu çalışmayı değerlendiririz" dediği kaydedildi. Milletvekili transferi tartışmaları, CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun yeni kurulan DEVA ve Gelecek partileri seçime sokulmadıkları takdirde İYİ Parti'ye yaptıkları gibi milletvekili desteği verebilecekleri yönündeki açıklamaları üzerine başlamıştı. MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli ise milletvekili transferinin engellenmesi ve seçim barajını da içine alan yasa değişikliklerinin yapılması yönünde önerilerde bulunmuştu.

MECLİS'TE MASKELER SAVAŞI

Çalışmalara başlayan Meclis'ten izlenimlerimi aktarmak istiyorum.

Genel Kurul salonunda milletvekilleri maskeleri takmış, sosyal mesafeye dikkat ederek oturuyorlardı. Kırmızı beyaz bir görüntü vardı. Milli takımımızın formasını mı giymişler diye düşünmeyin. CHP İzmir milletvekili Atilla Sertel'in dağıttığı, Atatürk imzalı maskeleri takan CHP milletvekilleri ile beyaz maskeler kullanan diğer

milletvekilleri “kırmızı-beyaz” ayrıışmış gibiydiler. Koronavirüs ortaya çıktıktan sonra Meclis bir süre devam etmiş ancak ziyaretçi yasağı getirilip, grup toplantıları iptal edilmişti. Meclis Başkanı Mustafa Şentop’a sordum. Ziyaretçi yasağının haziran sonuna kadar devam edeceğini söyledi. Grup toplantılarının yapılmasını da beklemediğini ifade etti.

YAYMAN'DAN MECLİS'TE 27 MAYIS ÇIKIŞI

Meclis, demokrasimiz açısından kara bir gün olan 27 Mayıs'ta kapalıydı. 48 gün sonra açıldıktan sonra AK Parti Hatay Milletvekili Hüseyin Yayman söz aldı, kürsüye çıktı. Aynı zamanda siyaset bilimi profesörü olan Yayman, önemli bir konuşma yaptı.

“Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın önderliğinde, 27 Mayıs'ın izlerini silmek için Yassıada'da bir Demokrasi ve Özgürlükler Adası kurulmuştur. Bu Demokrasi ve Özgürlükler Adası, toplum hafızasından ve Yassıada'dan darbenin izlerini silmekle beraber, aynı şekilde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımız Sayın Mustafa Şentop'un başlattığı Yassıada mahkemesi kararlarının yok sayılması konusunda da Türkiye medyasında çok önemli haberler çıkmıştır. Önce Sayın Yavuz Donat bunu yazdı, sonra Sayın Abdulkadir Selvi yazdı ve muhakkak, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Yassıada kararlarının yok sayılması konusunda bir karar alması, tarihi bir sorumluluktur ve bunu Türkiye demokrasisine hepimizin ödeyeceği bir borç olarak anmak isterim” dedi. Milletvekilleri alkışladılar.

Yayman, “Bir daha darbelerin olmaması için bu konuda Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından, 27 Mayıs darbesinden başlayarak tüm darbecilerin yaptığı yönetmeliklerin, düzenlemelerin ve hukuksal metinlerin ortadan kaldırılması çok çok önemlidir” dedi. Yine milletvekilleri alkışlarıyla destek verdiler. Daha önemlisi,

CHP başta olmak üzere muhalefet milletvekillerinden de bu öneriye itiraz gelmedi. Bu tablo darbelerle mücadele ve 27 Mayıs kararlarının yok sayılması çabasında beni umutlandırdı.

KULİSLERDE ERKEN SEÇİM İÇİN NE KONUŞULUYOR?

Erken seçim konusunda iktidar ve muhalefet milletvekillerinin nabzını tuttum. CHP milletvekillerinin bir bölümünde erken seçim beklentisi var. Ama onun dışında AK Parti, MHP, İYİ Parti ve HDP milletvekillerinin öyle bir beklentisi yok. CHP'lilerin önemli bir bölümü de bu yıl beklemiyor. Erken seçimi savunanlar, "Ekonomik zorluklar başlayacak, o nedenle yıpranmadan seçime gider" tezini savunuyor. Karşı çıkanların gerekçeleri ise farklı. Ekonomideki zorlukların aşılacağını savunuyorlar. "Cumhurbaşkanımızın 3 yıl daha görev süresi var. Neden erken seçime gitsin" görüşünü dillendiriyorlar. Daha önemlisi, iktidar milletvekilleri de muhalefet milletvekilleri de erken seçim istemiyor.

Çünkü her seçimde Meclis'in yüzde 70'i yenileniyor. Milletvekili erken seçimi neden istesin? Seçime gidip gelmemek de var.

Fiyatlar vitrinde artıyor

Esfender KORKMAZ

04 Haziran 2020

Mayıs ayında;

* TÜFE oranı; aylık yüzde 1,36 ve yıllık yüzde 11,39 oldu. Bir önceki ay, Nisana göre aylık ve yıllık TÜFE daha yüksek çıktı.

* Yurt içi ÜFE oranı da, aylık yüzde 1,54 ve yıllık yüzde 5,53 oldu.

Halkın harcama sepeti içinde yüksek yer tutan, gıda da fiyatlar yıllık yüzde 12,87 ve konutta yüzde 14,45 oranında, yani yıllık TÜFE oranından daha yüksek oranda arttı. Bu demektir ki düşük gelir gurupları enflasyondan daha fazla etkilendi.

12 aylık ortalama TÜFE oranı da yine daha yüksek; yüzde 12,10 oldu. Kira artışları bu orana göre yapılıyor. Demek ki kira artışları da yıllık TÜFE' nin üstünde olacak.

20 yıldır enflasyona doğru teşhis koyamadık. Bunun içinde çözemiyoruz.

Bilmemiz gereken yüzde on dolayında, yapısal sorunlardan kaynaklanan bir kronik enflasyon var. Yapısal sorunlar devlette ve özel sektörde düşük verimlilik piyasada oligopol ve tekelci yapılar ve spekülasyonun olması, kamu kaynaklarının etkin kullanılmıyor olması, ağır bürokrasi yanlış kur politikası gibi sorunlardır. Bunların çözülmesi için uzun zamana ve ciddi planlamaya ihtiyaç var.

Kısa dönemli, aylık ve yıllık değişimleri kur ve faiz etkiliyor.

2018 kur şoku ile yüksek enflasyon yaşadık. Üretimde kullandığımız ithal girdi oranı yüksek olduğu için kur şoku enflasyonu da artırdı.

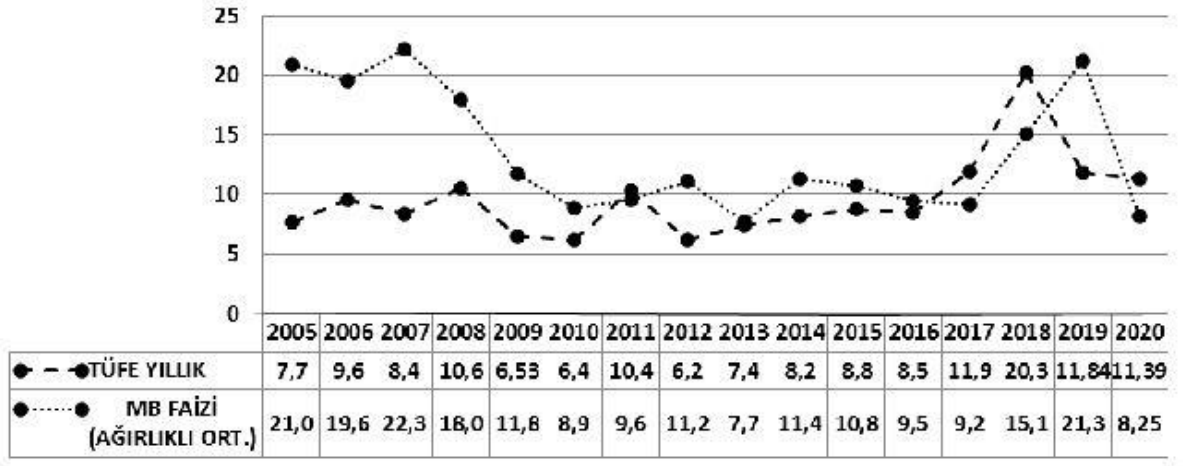
Maliyet artışını işletmeler zorunlu olarak piyasaya yansıtıyorlar. Aksi halde zarar ederler. Ancak üreticiler depolarında olan ve önceden daha ucuza mal ettikleri ithal girdileri de yeni kurdan hesap ediyorlar. Gerekçeleri "**yerlerine koyamayız**" oluyor. Kur artışından doğan maliyet artışı (Yİ-ÜFE) gecikmeli olarak ertesi aylarda TÜFE'ye yansıyor. Eğer doğrudan ithal tüketim malı ise vitrinlere doğrudan yansıyor.

Mayıs ayında, yıllık Yİ-ÜFE yüzde 5,53 ve yıllık TÜFE yıllık Yİ-ÜFE'den daha yüksek çıktı. Yİ-ÜFE'nin düşük çıkmasında enerji fiyatlarında gerileme var, fakat kurlarda da artış var. Söz gelimi Nisan ayında kurlar yüzde 5,5 oranında arttı.

Yİ-ÜFE'nin daha düşük çıkmasına rağmen TÜFE'nin çok yüksek çıkmasının nedeni perakendecilerin kura artışını fırsatçılığa çevirmesidir. Perakendeciler nereden geldiğine veya ödedikleri fiyata bakmadan kur artışını fırsat olarak kullandılar. Vitrindeki eski veya yeni tüm mallarına yansıtılar. Bu olay aynı zamanda piyasada rekabet şartlarının ne kadar bozuk olduğunu ve haksız kazançların oluştuğunu da gösteriyor. Bir bakıma bu istismarlar köşe dönme zihniyetinin de bir göstergesidir.

Faizlere gelince... Teorik tartışmalara girmeye gerek yok. Aşağıdaki grafikte Merkez Bankasının uyguladığı yıllık ağırlıklı ortalama politika faizi (kesik çizgi) ile yıllık TÜFE oranları (noktalı çizgi) yer alıyor. 2016 yılına kadar reel faiz var ve enflasyon yüzde onun altında seyrediyor. 2016'dan sonra eksi faiz başlıyor ve TÜFE yüzde onun üstüne çıkıyor.

FAİZ VE ENFLASYON İLİŞKİSİ

Demek ki, önce kur ve faiz politikasını değiştirmeliyiz. Dalgalı kur yerine üç yıllık bir geçiş süreci içinde öngörülebilir bir kur sistemine geçmeliyiz. Aylık enflasyona göre, bir kur gözetim sistemi olabilir. Faizlerde de reel faizi gözetmeliyiz.

04 Haziran 2020, Perşembe **BAŞYAZI**MEHMET BARLAS

Kabine toplantısında alınacak kararları Cumhurbaşkanı Erdoğan açıklamalıdır

Önceki gün [Ankara](#)'da [Milli Güvenlik Kurulu](#) toplantısı vardı. Aylar sonra ilk kez yapıldığı için, önemli konularda kararlar alınması bekleniyordu. Koronavirüs günlerinin en yoğun olduğu dönemi [İstanbul](#)'da geçiren Cumhurbaşkanı, bu Milli Güvenlik Kurulu'na başkanlık yapıyordu.

Cumhurbaşkanı millete hitap ediyordu

Açıkçası toplantı sonrasında [Cumhurbaşkanı Erdoğan](#)'ın kameralar4 karşısına geçip alınan kararları millete paylaşacağını sanıyordum. Çünkü Cumhurbaşkanı İstanbul'da yapılan bu tür önemli toplantılar sonrasında, alınan kararları millete paylaşmıştı. Bu şekilde alınan en zecri tedbirler bile halk tarafından hemen benimsenmiş ve bunlara çok büyük ölçüde uyulmuştu.

Önemli bildiri

Aylar sonrasında ilk kez yapılan MGK toplantısının kararları da aynı şekilde değerlendirilecek zannediyordum. Toplantı sonrasında bir bildiri yayınlandı ve televizyon kanallarında haberciler tarafından okundu... Açıkçası kimse bu bildirin ayrıntılarına inip, Türkiye'nin nelerle karşılaşabileceğini tartışmadı. Oysa bu bildiride çok önemli başlıklar vardı. Mesela [Libya](#) sorunu şu şekilde ele alınmıştı:

Libya meselesi

"-Türkiye karşıtlığı ortak paydasında bir araya gelen bazı aktörlerin, ülkemizin Akdeniz'deki meşru ve hukuki adımlarına yönelik menfi yaklaşımları değerlendirilmiş; ülkemizin karada, denizde ve havadaki hak, alaka ve menfaatlerinin korunmasına tavizsiz devam edileceği belirtilmiştir."

Terörle mücadele

Bunun gibi terör örgütleriyle ilgili olarak şöyle deniliyordu: "**Milli birlik ve beraberlik ile bekayı tehdit eden PKK/ KCK-PYD/YPG, DEAŞ VE FETÖ başta olmak üzere, tüm terör örgütlerine karşı yurt içinde ve yurt dışında teröre karşı yürütülen mücadelenin kararlılıkla sürdürüleceği**" vurgulanıyordu...

Kabine toplanacak

Önümüzde kabine toplantısı var Ankara'da... Mesela hafta sonu sokağa çıkma yasağının ne olacağı da bu toplantıda kararlaştırılacak. Dilerim Cumhurbaşkanı Erdoğan artık gelenek haline dönüştürülmesi gereken davranışını tekrarlar ve Millete hitap ederek kabinede alınan kararların etkin olmalarını sağlar.